

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2021 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Ryszard Małecki

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2021 roku w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółka akcyjna z siedzibą w B.

przeciwko A. K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Tomysłu

z dnia 10 marca 2020 r.

sygn. akt I C 1093/19

I. uchyła zaskarżony wyrok w punkcie 2. co do kwoty 1.934 zł i umarza postępowanie w tej części;

II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 3. w ten sposób, że koszty procesu stosunkowo rozdziela między stronami, obciążając nimi powoda w 48 %, a pozwaną w 52 % i z tego tytułu zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 228,68 zł.;

III. oddala apelację w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Ryszard Małecki

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 22 lutego 2019 roku powód (...) spółka akcyjna z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od pozwanej A. K. kwoty 9.254,72 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie (w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie) liczonymi za okres od dnia 10 lutego 2019 roku do dnia zapłaty oraz ponadto o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Nakazem zapłaty wydanym w dniu 14 sierpnia 2019 roku w postępowaniu upominawczym w sprawie sygn. akt I Nc 348/19 orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu.

Od wydanego w sprawie nakazu zapłaty pozwana w ustawowym terminie wniosła sprzeciw, skarżąc go w całości. Domagała się oddalenia powództwa oraz obciążenia powoda kosztami procesu według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 10 marca 2020 r., wydanym w sprawie I C 1093/19, Sąd Rejonowy w Nowym Tomysłu zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.931 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie liczonymi za okres od dnia 10 lutego 2019 roku do dnia zapłaty (punkt 1.), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (punkt 2.) i koszty postępowania stosunkowo rozdzielił obciążając nimi powoda w 68, 33 % oraz pozwanego w 31, 67 % i w związku z tym zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 571,10 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt 3.)

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy poczynił następujące rozważania:

Sąd miał na uwadze, że podstawą żądania powoda był weksel podpisany przez pozwaną.

Z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd wynikało, iż strony postępowania łączyła umowa pożyczki gotówkowej z dnia 28 lutego 2018 r. Pomiędzy stronami bezspornym było, iż na podstawie ww. umowy pozwanej została udzielona pożyczka w kwocie 4.500 zł, przy czym w umowie pożyczki jako całkowitą kwotę do zapłaty wskazano kwotę 10.944 zł. Do kwoty udzielonej pożyczki doliczono bowiem tzw. opłatę przygotowawczą w wysokości 129 zł, odsetki w łącznej kwocie 1.944 zł, wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 3.271 zł oraz wynagrodzenie z tytułu przyznania tzw. „(...)Pakietu” w wysokości 1.100 zł. Całkowity koszt pożyczki wyniósł zatem 6.444 zł.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd uwzględnił m.in. orzeczenie wydane 13 września 2018 roku w sprawie C-176/17 przez Trybunał Unii Europejskiej w Luksemburgu w trybie prejudycjalnym na wniosek Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich w postępowaniu z powództwa powodowej spółki. Sąd dokonał zatem z urzędu kontroli warunków przedmiotowej umowy z punktu widzenia praw konsumenta.

W wyniku przeprowadzonej kontroli Sąd przyjął, że klauzule przewidujące po stronie pozwanej obowiązek zapłaty wynagrodzenia prowizyjnego oraz wynagrodzenia za usługę (...) pakiet” stanowią klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. i jako takie nie wiązały pozwanej. Sąd zważył, że prowizja stanowiła ponad 70 % kwoty kapitału pożyczki udzielonej pozwanej, zaś wynagrodzenie w związku z przyznaniem tzw. (...)Pakietu” ponad 24 % wartości pożyczki. Sąd podkreślił, że powód nie wskazał sposobu naliczenia wynagrodzenia za przyznanie tego pakietu.

W ocenie Sądu żądanie powoda było uzasadnione jedynie w zakresie odnoszącym się do należności głównej dochodzonej przez stronę powodową, tj. kapitału pożyczki wraz z tzw. opłatą przygotowawczą i odsetkami.

Z powyższych względów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód.

Apelujący reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika zaskarżył orzeczenie w części, tj. w zakresie w jakim Sąd oddalił powództwo w zakresie należności głównej i kosztów postępowania, tj. w zakresie pkt 2 i 3. Sądowi Rejonowemu zarzucił naruszenie:

- art. 385¹ k.c. poprzez jego błędną wykładnię skutkującą nieuzasadnionym przyjęciem w realiach niniejszej sprawy, iż postanowienia umowy pożyczki w szczególności w zakresie odsetek, opłaty za tzw. (...) Pakiet oraz wynagrodzenia prowizyjnego są abuzywne pomimo, że są sformułowane w sposób jednoznaczny i określają cenę (wynagrodzenie), co wyklucza kontrolę abuzywności,
- art. 58 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię skutkującą nieuzasadnionym przyjęciem w realiach niniejszej sprawy, iż postanowienia umowy pożyczki w szczególności w zakresie odsetek, opłaty za tzw. (...) Pakiet oraz wynagrodzenia prowizyjnego są sprzeczne z zasadami uczciwości kupieckiej oraz prawami konsumenta i z tego powodu nienależne w wysokości dochodzonej przez powoda,
- art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim poprzez jego błędną interpretację polegającą na nieuzasadnionej odmowie zasądzenia przez Sąd I instancji całości kwot z tytułu pozaodsetkowych kosztów

kredytu konsumenckiego, podczas gdy koszty mieszczące się w limicie wprowadzonym przez ww. przepis wyłączone są spod możliwości badania, czy stosowne postanowienia stanowią niedozwolone klauzule umowne.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o:

- o zmianę zaskarżonego wyroku:
- w punkcie 2. poprzez uwzględnienie żądania pozwu w całości;
- w punkcie 3. poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwana reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się bezzasadna. Sąd Okręgowy jedynie z przyczyn formalnych dokonał częściowej modyfikacji zaskarżonego wyroku.

Sąd odwoławczy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i przyjmuje je za własne. Sąd I instancji prawidłowo również zastosował do ustalonego stanu faktycznego przepisy prawa materialnego i co do zasady trafnie rozstrzygnął o żądaniu dochodzonym w niniejszym postępowaniu przez skarżącego powoda. Sąd Rejonowy jedynie wadliwie pominął, że pozwana w toku sprawy spłaciła 1.934 zł, o czym powód informował w piśmie z 4 lutego 2020 r., cofając w tym zakresie powództwo. Sąd odwoławczy uwzględnił powyższe w swoim orzeczeniu, czemu dał wyraz w punkcie I (art. 386 § 3 k.p.c.). Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia była konieczność zmiany postanowienia o kosztach, zawartego w punkcie 3. wyroku Sądu I instancji. Szerzej zostanie to omówione w dalszej części uzasadnienia.

Podniesione w apelacji zarzuty nie mogły doprowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku. W szczególności Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny postanowień umowy dotyczących prowizji i usługi (...)Pakiet” przez pryzmat art. 385⁽¹⁾ k.p.c. W tym miejscu wymaga podkreślenia, że wbrew argumentacji apelującego, Sąd Rejonowy zasądził odsetki od należności głównej zgłoszonej w pozwie. Oddaleniu podlegało jedynie roszczenie z tytułu prowizji i opłaty za(...) Pakiet, jako nieudowodnione.

Przypomnieć należy, że w sprzeciwie pozwana zakwestionowała zawarte w umowie pożyczki zapisy o prowizji i (...)Pakiecie”, powołując się na ich abuzywny charakter. Pozwana argumentowała, że w przypadku prowizji powód nie udowodnił, że opłaty były niezbędne i zostały przez niego poniesione w deklarowanej wysokości. W odpowiedzi na stanowisko pozwanej, powód w piśmie z 4 lutego 2020 r. (k. 32) ograniczył się wyłącznie do głośnego zaprzeczenia abuzywności stosowanych przez niego zapisów. Wskazał, że wybór opcji(...)Pakiet” był dobrowolny i pozwana się na nią zgodziła, a postanowienia umowy w tym zakresie były jednoznaczne. Natomiast prowizja stanowiła wynagrodzenie za udzielenie pożyczki. Pomimo zakwestionowania powyższych zapisów przez pozwaną, powód przedstawił jedynie ogólny wywód o zwiększonym ryzyku, które powodować miało konieczność zastosowania zabezpieczeń, takich jak ubezpieczenie umowy. Nie wyjaśnił jednak, co składało się faktycznie na prowizję. Argumentacja powoda opierała się zasadniczo na podkreśleniu, że ustalone przez niego pozaodsetkowe koszty umowy pożyczki nie przekraczały ustawowych limitów. W apelacji powód w zasadzie powtórzył stanowisko przedstawione w piśmie z dnia 4 lutego 2020 r. Dodatkowo wyjaśnił, że „ prowizja (...) jest zapłatą za korzystanie z cudzego dobra, odpłatą za to, że druga strona udostępnia kapitał do korzystania na określony czas, z drugiej jednak strony formą odpłaty za niemożność korzystania z nich przez ten czas przez pożyczkodawcę. Doliczona do kwoty udzielonej pożyczki prowizja stanowi

umowne wynagrodzenie za możliwość skorzystania przez pożyczkobiorcę ze środków finansowych pożyczkodawcy przez okres, w jakim pożyczkobiorca ma prawo dysponować środkami pieniężnymi pożyczkodawcy”.

Z przedstawionej argumentacji jednoznacznie wynika, że prowizja była formą obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Nie budziło również wątpliwości Sądu Okręgowego, że korzyści z wykupienia Twojego Pakietu były iluzoryczne – pomimo zakwestionowania ich przez pozwaną, powód w żaden sposób nie odniósł się do tej kwestii i nie udowodnił, że pobrana kwota stanowiła rzeczywisty koszt oferowanej usługi.

Artykuł 6 k.c. znajdujący swoje odzwierciedlenie w art. 232 k.p.c., wyraźnie wskazuje, iż ciężar udowodnienia faktów spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Oczywistym jest, że faktów, z których wywodzone jest dochodzone roszczenie (tworzących prawo podmiotowe) powinien dowieść powód. A zatem stanowisko, twierdzenia i dowody zaoferowane przez powoda, w przypadku ich kwestionowania przez stronę przeciwną przerzuciły z powrotem ciężar dowodu na powoda. Strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia. Z uwagi zatem na zasadę wynikająca z treści wspomnianych przepisów, braki materiału dowodowego w sprawie należało ocenić na niekorzyść powoda, co skutkowało oddaleniem powództwa w zakresie roszczenia o prowizję i opłaty za (...)Pakiet”. Trzeba tylko dodać, że podnoszona w apelacji okoliczność, że pozwana mogła wybrać wariant umowy pożyczki, nie czyni umowy indywidualnie uzgodnioną. Był to tylko wybór wzorca umownego. Nie ma też racji apelujący, że sam fakt zgodności prowizji i opłaty za (...)Pakiet” z ustawą wyłącza możliwość uznania postanowienia umownego za abuzywne. W rozpoznawanej sprawie problem nie sprowadzał się do oceny samej dopuszczalności ustalenia w umowie pożyczki opłat dodatkowych obciążających pożyczkobiorcę, ale ich wysokości w relacji do wartości przekazanego do jego dyspozycji kapitału. Wbrew odmiennemu przekonaniu apelującego art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim nie zapewnia dowolności w kształtowaniu wysokości tychże opłat aż do wysokości opłat maksymalnych. Ustawodawca restrykcyjnie ograniczył swobodę ustalania kosztów obciążających konsumenta wprowadzając opisane wzorem do wyczerpania pojęcie „maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu/pożyczki”. Koszty maksymalne nie oznaczają „kosztów standardowych”, naliczane niejako automatycznie. Wysokość naliczanych opłat dodatkowych musi się mieścić w granicach ustawowych i być uzasadniona okolicznościami konkretnego przypadku.

Słusznie zauważył Sąd Rejonowy, że powód nie wykazał, iż zastrzeżenie prowizji w wysokości dochodzonej w pozwie oraz opłaty za (...)Pakiet” znajduje odzwierciedlenie w kosztach poniesionych związanych z realizacją pożyczki.

Jeśli chodzi o sygnalizowaną na wstępie konieczność zmiany rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3. zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazuje, że pominięcie przez Sąd I instancji okoliczności cofnięcia w piśmie z dnia 4 lutego 2020 r. pozwu co do kwoty 1.934 zł spłaconej w toku, rzutowało na błędne rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Przyjmując, że z tytułu umowy pożyczki pozwana była zobowiązana do zwrotu kwoty 6.573 zł (tj. kapitał 4.500 zł + opłata przygotowawcza 129 zł + odsetki 1.944 zł) i uwzględniając, że przed wniesieniem pozwu pozwana spłaciła 1.708 zł (łącznie 3.642 zł, z czego w toku sprawy 1.934 zł), powód mógł żądać w pozwie zapłaty jedynie kwoty 4.865 zł (6.573 zł – 1.708 zł). W takiej też kwocie powództwo zostało ostatecznie uwzględnione. Sąd Rejonowy wadliwie nie umorzył jedynie postępowania co do kwoty 1.934 zł. Skoro więc powodowi przysługiwało roszczenie o zapłatę 4.865 zł, a pozwana w toku sprawy spłaciła 1.934 zł, to ostatecznie powództwo zostało uwzględnione w 52 % (z dochodzonej w pozwie kwoty 9.254,72 zł). Koszty poniesione przez powoda obejmowały opłatę od pozwu - 300 zł, opłatę od pełnomocnictwa - 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika – 1.800 zł (§ 2 pkt 4 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie). Łącznie powód poniósł koszty w wysokości 2.117 zł, z czego 52 % stanowi równowartość 1.100,84 zł. Z kolei pozwana w związku z poniesioną obroną poniosła następujące koszty: opłata od pełnomocnictwa - 17 zł i wynagrodzenie pełnomocnika 1.800 zł (§ 2 pkt 4 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Razem jej koszty wyniosły 1.817 zł, z czego 48 % stanowi równowartość 872,16 zł. Po wzajemnym potrąceniu powodowi przysługiwał zwrot kwoty 228,68 zł (1100,84 zł – 872,16 zł).

Z powyższego względu Sąd II instancji orzekł jak w punkcie II w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c.

W pozostałym zakresie uznając, iż apelacja nie zawiera uzasadnionych zarzutów mogących podważyć stanowisko Sądu I instancji, Sąd Okręgowy oddalił ją jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c. (punkt III).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie IV w zgodzie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. postępowanie apelacyjne wygrała pozwana. Apelacja powoda nie doprowadziła do merytorycznej zmiany zaskarżonego wyroku. Apelacja okazała się zasadna jedynie w odniesieniu do rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Poniesione przez pozwaną w postępowaniu apelacyjnym koszty obejmowały wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 900 zł (§ 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Ryszard Małecki